

7.6. ADJECTIVE INNOVATIONS WITH THE PREFIX ANTI- IN THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

7.6. ПРИКМЕТНИКОВІ НОВОТВОРИ З ПРЕФІКСОМ АНТИ- В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У сучасному світі інтенсивних змін мова має відповідати на виклики, що надходять у зв'язку з інтеграцією інформаційного простору, розвитком нових технологій, і водночас зберігати свою ідентичність. Вивчення впливу позамовних чинників на вибір і реалізацію словотворчих ресурсів сучасної номінації перебуває в полі пильної уваги дослідників усіх слов'янських мов. Це праці Ц. Аврамової, Н. Д. Аругюнової, Ю. Балтової, К. Бузашіової, К. Вашакової, А. П. Грищенко, О. А. Земської, О. П. Єрмакової, Є. А. Карпіловської, Л. П. Кислюк, К. Клещової, Н. Ф. Клименко, О. І. Коряковцевої, М. О. Кронгауза, І. Онхайзера, В. Радевої, І. Страмлич-Брезник, І. Г. Милославського, А. Нагурко та інших.

Прикметникова модель з префіксом анти- демонструє стабільну активність у сучасній мовній практиці. Префікс анти- заперечує ознаку, виражену прикметником-мотиватором, або передає різке протиставлення, непеєднуваність, спрямування проти цієї ознаки і хоча частіше поєднується з запозиченими основами, але може сполучатися з питомими, утворюючи гібриди; цей префікс відзначається високою продуктивністю¹³⁷⁶.

Префікс *анти-* активний у моделях з відносними прикметниками іншомовного походження. За семантикою такі новотвори об'єднано в дві групи: 1) прикметники на позначення неприйняття, заперечення ознаки з елементом суспільної оцінки, 2) термінологізовані прикметники без оцінного значення¹³⁷⁷.

І. Більшу частину прикметникової лексики з префіксом грецького походження *анти-* активно поповнюють прикметники, які містять соціально спрямовану оцінку. За суфіксальним оформленням прикметникової основи це відносні прикметники на -н(ий), -ськ(ий), -цьк(ий), -ов(ий), -ев(ий), -івськ(ий) / -овськ(ий). Серед новотворів виявлено деривати I та II ступеня похідності¹³⁷⁸.

Прикметникові новотвори I ступеня похідності: *антиатлантичний*: Якщо перший (візит) можна охарактеризувати як антиатлантичний, то другий заслуговує на епітет – проєвропейський¹³⁷⁹; *антивоєнний*: Втім, зустріти прапори України на антивоєнному марші не вдалося (хоча, можливо, вони там і були)¹³⁸⁰; *антигламурний, антимедійний*: Після антигламурного «Duxless» з'являється антимедійний «Media Sapiens»; *антидержавний*: Не беруся судити, наскільки антидержавним і антиукраїнським був увесь пакет (законів)¹³⁸¹; *антизахідний*: Це антизахідне відкриття університетського викладача математики на 200 сторінках закликає японців повернутися до самурайського духу кодексу «Бусідо»¹³⁸², ...основною частиною російської політичної еліти рухають не стільки раціонально зрозумілі інтереси, скільки дуже глибоко укорінені антизахідні та неоімперські комплекси¹³⁸³, ...для партії важливо зберегти обличчя у стосунках зі своїм електоратом, активне ядро якого становлять носії антизахідних настроїв¹³⁸⁴, Вона (Росія) витримає подальше розширення НАТО, хоча тимчасово послабила й буде виштовхнута в антизахідні

¹³⁷⁶ Словотвір сучасної української літературної мови. Київ : Наукова думка, 1979, с. 249-250.

¹³⁷⁷ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 111.

¹³⁷⁸ АРСУН – Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 416 с. 34-36.

¹³⁷⁹ Д, 15. 09. 2006, № 156, с. 3.

¹³⁸⁰ НВ, 19. 02. 2017.

¹³⁸¹ ДТ, 6-12. 09. 2008, № 33, с. 2.

¹³⁸² Д, 11. 08. 2006, № 134, с. 18.

¹³⁸³ ДТ, 2004, № 510.

¹³⁸⁴ ДТ, 19-26. 08. 2006, № 31, с. 5.

союзи¹³⁸⁵; **антиконституційних**: І серед розмаїття реаліти мотивів творців конституційної кризи в нашій країні – одна з основних (якщо не найголовніша) цілей його вигодонабувачів: якщо не виходить між Україною та Заходом звести залізобетонну стіну, то треба хоча б загальмувати, а ще ліпше – взагалі зупинити її рух європейським шляхом, накопавши на ньому антиконституційних ям, заливши корупційним брудом і зануривши в густий правовий туман¹³⁸⁶; **антикризовий**: ...помаранчеві сили програли не 3 серпня 2006 р., коли Віктор Андрійович добровільно віддав владу «донецьким», і не 6 липня, коли було утворено так звану антикризову коаліцію, а помаранчеві де-факто опинилися в опозиції¹³⁸⁷; **антикультурний**: (М. Драгоманов) ставав у опозицію й до російських революціонерів – через їхній великоросійській централізм, антикультурні тенденції...¹³⁸⁸, 2012-й – дуже важливий рік для племені майя – не тільки період всенародних сирахів-фобій, фатальних передчуттів, а й агресивних технологічних антикультурних суспільних провокацій (на прикладах «мовної» політики, телевізійного репертуару тощо)¹³⁸⁹; **антимолодіжний**: Вона насправді антимолодіжна, бо протистояла всім новим, свіжим віянням¹³⁹⁰; **антинародний**: Контент-аналіз корпусу публікацій зводився до характерного підсумкового висновку: «Антинародний зрадницький зовнішньополітичний курс президента В. В. Путіна цілком підтримуємо та схвалюємо»¹³⁹¹; **антиопозиційний**: Одним із пояснень антиопозиційних настроїв президента може бути і недавній візит Хав'єра Солани, який висловив занепокоєність частими змінами урядів в Україні й озвучив тезу, що загроз демократії в Україні на сьогоднішній день немає¹³⁹²; **антисистемний**: Як будь-яка антисистемна штука, драп давно перестав приносити радість і заспокоєння, ...2013-му році в Італії... антисистемний «Рух 5 зірок» на чолі з відомим коміком Бeppe Грїлло вперше гучно заявив про себе у великій політиці, отримавши понад 25% місць у парламенті¹³⁹³; **антисуспільний**: Критично важливо для нової помаранчевої влади було показати свою чесність і відкритість, бо безчесність, підлість, антисуспільний характер влади старої вивели мільйони людей на вулицю¹³⁹⁴, ...збільшення кількості дівчат-підлітків із проявами антисуспільної поведінки¹³⁹⁵; **антисексуальний**: ...популярний чоловічий журнал «Максим» нещодавно визнав її найбільш антисексуальною жінкою у світі¹³⁹⁶; **антитерористичний**: Внаслідок спільної операції антитерористичного підрозділу Скотланд-ярду та служби безпеки, в Лондоні арештовані щонайменше 18 людей¹³⁹⁷; **антифедералістичний**: Хоча за такою назвою після з горем навпіл проведеної антифедералістичної кампанії піде мало який виборець «Нашої України»¹³⁹⁸. Такі прикметникові новотвори вказують на протилежність ознаки або заперечують ознаку, наявність якої виражена прикметниковою твірною основою.

За суфіксальним оформленням прикметникової основи переважають відносні прикметники на -ськ(ий), -цьк(ий)¹³⁹⁹. Спектр їхнього функціонування виявляють контексти: **антиєврейський**: ...зміцнення контактів між християнським і єврейським робітничими елементами може допомогти запобігти антиєврейським вибухам¹⁴⁰⁰, Усюди, де триває

¹³⁸⁵ Д, 30. 06. 2006, № 104, с. 3.

¹³⁸⁶ ДТ, 09. 11 2020.

¹³⁸⁷ ДТ, 1-8. 09. 2006, № 33.

¹³⁸⁸ Д, 07. 07. 2006, № 109, с. 8.

¹³⁸⁹ ДТ, 21. 12. 2012.

¹³⁹⁰ ВК, 15. 09. 2006, № 169.

¹³⁹¹ НВ, 06. 07. 2016.

¹³⁹² УП, 24. 10. 2006.

¹³⁹³ ДТ, 16.08.2019.

¹³⁹⁴ ДТ, 1-8. 09. 2006, № 33.

¹³⁹⁵ УМ, 24. 04. 2007, № 74, с. 8.

¹³⁹⁶ УМ, 21. 03. 2008, № 54, с. 24.

¹³⁹⁷ Д, 11. 08. 2006, № 134, с. 3.

¹³⁹⁸ УП, 18. 10. 2006.

¹³⁹⁹ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 111.

¹⁴⁰⁰ Д, 30. 06. 2006, № 104, с. 8.

нищення демократичних структур або де намагаються придушити рух за демократичні цінності, мобілізують антиєврейські рефлексії¹⁴⁰¹; **антикримський**: антикримська інформаційна кампанія¹⁴⁰²; **антимерський**: люди Черновецького створюють штучний брак часу, щоб у «антимерських сил» не було часу зустрітися¹⁴⁰³; **антипольський**: ...антипольські настрої в українському середовищі найбільшого загострення набули після 1807 року¹⁴⁰⁴; **антисемітський**: Антисемітські теорії змов дуже поширені серед войовничих прихильників Дональда Трампа, підтримують їх у Німеччині ті, хто заперечує коронавірусну хворобу та вважає антикоронавірусні заходи приводом для встановлення у ФРН «глобалістичної диктатури»¹⁴⁰⁵; **антиросійський**: Схід зображається червоним і прорадянським, Захід – націоналістичним і антиросійським¹⁴⁰⁶, Я (С. Караганов) вважаю, хоч яку б коаліцію створили в Україні, вона не буде антиросійською¹⁴⁰⁷; **антисирійський**: В результаті «відстрілів» антисирійський табір парламенту практично втратив більшість¹⁴⁰⁸; **антиукраїнський, антипрем'єрський**: Багато українських політиків та журналістів оцінили цю програму не просто як антипрем'єрську, а й антиукраїнську, Це була чистої води антиукраїнська пропаганда¹⁴⁰⁹; **антихамський**: ...свій антихамський імунітет українська культура втратила ще за життя Лесі Українки¹⁴¹⁰.

Шляхом аналізу серед прикметникових новотворів на -івськ(ий) / -овськ(ий) виявлено паралельні утворення **антинатівський / антинатовський**. Функціонування таких форм можна пояснити характерним виявом дериваційної синонімії в системі прикметникового словотвору¹⁴¹¹: ...на Яворівському полігоні, там уже почалися антинатівські протести¹⁴¹², Якщо відфільтрувати політичну демагогію антинатівських протестів, у осаді отримаємо знайому історичну рису значної частини росіян – закритість...¹⁴¹³, ...інша сюжетна лінія – антинатовська¹⁴¹⁴, ...феодосійська антинатовська істерія трапилася вже після того, як робота над фільмом закипіла...¹⁴¹⁵, Чи зменшиться градус антинатівської, проросійської риторики в агітках ПР?¹⁴¹⁶, При всій симпатії до пропутінських і антинатівських ескапад Трампа і при всій інформаційній підтримці його по лінії WikiLeaks на перемогу Трампа всерйоз у Кремлі не сподівалися¹⁴¹⁷; Спочатку на Марієнплац – площі, де проходила антинатівська акція, зібралось лише кілька десятків людей¹⁴¹⁸. Похідні з суфіксом – івськ(ий) є менш функційно активними: **антиСОТівський**: ...громадянської війни з боку антиСОТівського лобі в Україні уникнути не вдасться¹⁴¹⁹.

Твірні основи з суфіксами –єв(ий), -ов(ий) виявляють слабшу активність¹⁴²⁰: **антикризовий**: так звану антикризову коаліцію¹⁴²¹, ...вважається антикризовим

¹⁴⁰¹ УТ, 24. 02. 2021.

¹⁴⁰² Д, 08. 09. 2006, № 151, с. 22.

¹⁴⁰³ УП, 09. 2008.

¹⁴⁰⁴ Д, 20. 10. 2006, № 175, с. 8.

¹⁴⁰⁵ УТ, 24. 02. 2021.

¹⁴⁰⁶ Костенко Л. Записки українського самашедшого. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. 416 с.

¹⁴⁰⁷ Д, 23. 06. 2006, № 101, с. 3.

¹⁴⁰⁸ УМ, 13. 12. 2007, № 231, с. 6.

¹⁴⁰⁹ НВ, 03. 02. 2021.

¹⁴¹⁰ УМ, 15. 03. 2008, № 50, с. 10.

¹⁴¹¹ Словотвір сучасної української літературної мови. Київ : Наукова думка, 1979, с. 154.

¹⁴¹² ВК, 20. 09. 2006, № 172.

¹⁴¹³ Д, 07. 07. 2006, № 109, с. 8.

¹⁴¹⁴ Д, 16. 06. 2006, № 96, с. 9.

¹⁴¹⁵ УМ, 22. 06. 2006, № 112, с. 5.

¹⁴¹⁶ УМ, 11. 10. 2008, № 191, с. 5.

¹⁴¹⁷ НВ, 23. 11. 2016.

¹⁴¹⁸ НВ, 19. 02. 2017.

¹⁴¹⁹ УТ, 2008.

¹⁴²⁰ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 113.

¹⁴²¹ Д, 14. 07. 2006, № 114, с. 8.

менеджером¹⁴²²; **анти-рок-зірковий**: ...я (Джон Фрусчанте) повинен бути надзвичайно скромним, дуже анти-рок-зірковою натурою¹⁴²³; **антипомаранчевий**: Помаранчева революція посилила поляризацію українського електорату, адже вона не лише відродила явне змагання між політичними силами, а й створила відчуття поразки й відкинутості в переважно антипомаранчевій частині країни, яке тамтешня політична еліта відтак змогла використати задля реваншу¹⁴²⁴. Сплеск словотворчої активності цього прикметника в оцінному значенні задовольнив когнітивні потреби українських мовців у певних суспільно-політичних обставинах й не потрапив до стійкого лексичного фонду української літературної мови. Саме через виразну метафоричність своєї семантики, її прив'язаність до конкретних суспільних подій і обставин неосемантизм репрезентує факт мовної діяльності українського суспільства певного періоду. Пік активності його вживання припав на 2004-2007 роки.

У коло твірних основ потрапили прізвища публічних осіб, політиків, що стали похідними «для спочатку присвійних, а потім відносних прикметників, які виступають в опозиції до прикметників із префіксом про-»¹⁴²⁵: **антизеленський**: Телеканали Медведчука були не про свободу слова. Не про стандарти журналістики. Це була чистої води антиукраїнська пропаганда. Саме антиукраїнська. А не антизеленська або антипорошенківська, наприклад¹⁴²⁶; **антикучмівський**: Українські виборці голосуватимуть, беручи до уваги, в основному, внутрішні проблеми: рівень життя, безробіття, корупцію та антикучмівські настрої¹⁴²⁷; **антипорошенківський**:...за час конфлікту навколо Міхеїла Саакашвілі оформилася «антипорошенківська коаліція»¹⁴²⁸, Ті 73%, які президент отримав на виборах... були антипорошенківськими¹⁴²⁹; **антипутінський**: У виборах 2004 року антипутінську опозицію цілеспрямовано обмежили до вузького діапазону політичних пігмеїв; **антитрампівський**: Єдиним шансом зібрати антитрампівський фронт було б об'єднання зусиль Марко Рубіо і Теда Круза, але амбіції обох сенаторів настільки великі, а взаємна неприязнь настільки гостра, що вони скоріше обидва підуть у політичне небуття, аніж домовляться про щось¹⁴³⁰, Вашингтонська компанія, яку спонсорують демократи, спочатку працювала на «антитрампівську спецгрупу»...¹⁴³¹, Противники Білого дому сподіваються, що затримка передачі в Сенат обвинувальних статей дасть їм час, щоб «завербувати» антитрампівську опозицію всередині Республіканської партії та плавно перенести порядок денний імпічменту на виборчу кампанію¹⁴³²; **антиющенківський**: Антиющенківська кампанія, яку почало ГРТ під час візиту українського Прем'єра до Росії, була підхоплена в Україні.

Прикметники з префіксом *анти-* на позначення соціально спрямованої оцінки вступають в антонімічні відношення з прикметникам з префіксом *про-*. Це виявляється в новотворах (однокореневих і різнокореневих), які передають прихильність, підтримку або ж несприйняття, заперечення певних суспільно-політичних поглядів, політичних партій чи окремих політиків¹⁴³³: **антиєвропейський – проєвропейський**: ЄС рятує антиєвропейську

¹⁴²² Д, 23. 06. 2006, № 101, с. 3.

¹⁴²³ АРСУН – Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пузирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 416 с. 35-36.

¹⁴²⁴ Кулик В. Мовна політика та суспільні настанови щодо неї після Помаранчевої революції. – Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008, с. 14.

¹⁴²⁵ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 112.

¹⁴²⁶ НВ, 03. 02. 2021.

¹⁴²⁷ ДТ, 2004, № 510.

¹⁴²⁸ НВ, 16. 09. 2017.

¹⁴²⁹ НВ, 30. 11. 2019.

¹⁴³⁰ НВ, 22. 02. 2016.

¹⁴³¹ НВ, 13. 01. 2017.

¹⁴³² НВ, 21. 12. 2019.

¹⁴³³ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 114.

Грецію, а не проєвропейську Україну¹⁴³⁴; **антисемітський – проізраїльський**: Путін намагається відвернути Лукашенку від його антисемітських кампаній, вдаючи проізраїльську позицію¹⁴³⁵. Виразником протиставних відношень між однокореновими прикметниками конституційний – антиконституційний є префікс *анти-*, що заперечує ознаку, виражену прикметником-мотиватором: *Вирвавши конституційний імперативний чинник «її», знехтувавши нормою «грунти», які справді є природним ресурсом, і замінивши їх на конституційну норму «земля», нам штучно нав'язали також антиконституційні терміни «земля та інші природні ресурси», «земельні ресурси» тощо*¹⁴³⁶.

Значно рідше утворюються прикметникові композити II ступеня похідності: **антидержавно-зрадницький**: *У випадку знищення людьми Тимошенко секретних документів, що свідчили про її кримінально-корумповану та антидержавно-зрадницьку діяльність, така достовірність є близькою до 100%*¹⁴³⁷.

У словниковому складі сучасної української мови функціонує велика кількість прикметникових новотворів з префіксом *анти-* на позначення соціальної оцінки. Це пов'язано зі змінами, які відбуваються в Україні та світі впродовж останніх років, і свідчать про перегляд соціально-психологічних, філософсько-когнітивних, ментально-світоглядних, культурно-спільнотних взаємин зі світом, про пошук нових орієнтирів світо- і себебачення, а також про зміну шкали оцінки суспільних явищ, переоцінку національно-консолідаційних чинників у протистоянні глобалізації та денаціоналізації¹⁴³⁸.

II. Другий різновид прикметникових новотворів з суфіксом *анти-* складають термінологізовані прикметники, позбавлені оцінних конотацій. Вони переважно функціонують у текстах засобів масової інформації, внаслідок цього «відбулося їх детермінування»¹⁴³⁹. До кола твірних основ залучено прикметники на переважно на -н(ий): **антивірусний**: *...на всіх комп'ютерних системах встановлене антивірусне програмне забезпечення функціонує незалежним чином та використовує актуальні бази вірусних сигнатур*¹⁴⁴⁰; **антидепресантний, антибактеріальний, антимутагенний**: *Наприклад, розмарин, базилік, меліса, майоран, шавлія, тим'ян та м'ята мають сильні захисні властивості, покращують метаболізм жирів, допомагають позбавлятися від черевного (абдомінального) жиру, покращують склад крові, запобігають утворенню тромбів, мають антидепресантну, противірусну, антибактеріальну та антимутагенну дію*¹⁴⁴¹; **антиестетичний**: *Глядачі привчають до антиестетичного кадру, вульгарності поведінки, поганої гри*¹⁴⁴²; **антиінфляційний**: *Тяганина з надуманою потребою пролонгації експортного табу – це ще один недіючий антиінфляційний важіль у руках уряду*¹⁴⁴³; **антиковідний**: *У МОЗ відповіли на запит щодо витрат антиковідного фонду*¹⁴⁴⁴; *Засоби антиковідного фонду, створеного рішенням парламенту за ініціативою президента, частково були використані не за призначенням*¹⁴⁴⁵; *Сервіс Робін Гуд, який відкрив двері мільйонам людей на фондовий ринок, разом з їхніми антиковідними чеками, перейшов на*

¹⁴³⁴ УП, 11. 05. 2015.

¹⁴³⁵ УТ, 24. 02. 2021.

¹⁴³⁶ ДТ, 13. 11. 2020.

¹⁴³⁷ АРСУН – Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 416 с. 36.

¹⁴³⁸ Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2008, с. 318.

¹⁴³⁹ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2017, с. 113.

¹⁴⁴⁰ УТ, 27. 06. 2017.

¹⁴⁴¹ НВ, 12. 12. 2020.

¹⁴⁴² Д, 20.10.2006, с. 17.

¹⁴⁴³ Д, 19.04.2008.

¹⁴⁴⁴ П, 21.10.2020.

¹⁴⁴⁵ НВ, 21. 12. 2020.

новий рівень впливу на події на біржі¹⁴⁴⁶; **антиконкурентний**: Ми вже готуємо звернення в Антимонопольний комітет про наявність антиконкурентних узгоджених дій, а також до Міністерства інфраструктури щодо роз'яснення можливості обґрунтування тарифу, згідно з економічними показниками і методикою розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту¹⁴⁴⁷, Facebook навіть розглядав можливість позову до суду проти Apple через передбачуваної антиконкурентної політики і запропонував Ерік Гейтс надати документи, щоб допомогти цій компанії в судовому позові з Apple¹⁴⁴⁸; **антикоронавірусний**: Жарти жартами, але Україна в плані запровадження драконівських антикоронавірусних ініціатив далеко не перша в Європі¹⁴⁴⁹; Робоча група з членів федерального та земельних урядів місяцями аналізує антикоронавірусні протести та угруповання, що виникають довкола них¹⁴⁵⁰; **антикорупційний**: Для відбирання рейтингу у Тимошенко необхідно окупувати антикорупційну нішу¹⁴⁵¹, У Висновку щодо антикорупційного суду в Україні Комісія (Венеціанська комісія) вказала, що «тимчасово, міжнародним організаціям та донорам, які надають підтримку через антикорупційні програми в Україні, має бути надана ключова роль в органі, який компетентний у відборі спеціалізованих антикорупційних судів...»¹⁴⁵²; **антимонопольний**: В Україні не працює антимонопольний закон, а у суспільстві немає сил для громадянського контролю¹⁴⁵³; ...США повинні приєднатися до ЄС, МВФ та інших міжнародних партнерів, щоб допомогти Україні впровадити далекосяжне антимонопольне законодавство¹⁴⁵⁴, Процес формування законодавчої бази протікає подекуди болісно – з залученням різного роду регуляторних, антимонопольних відомств, судових інстанцій та правоохоронних органів¹⁴⁵⁵; **антиморозний**: Так повернете смішливий антиморозний крем жирафам і зможете взяти участь в єдиних у світі перегонах на жирафах; **антипригарний**: ...звертайте увагу на покриття основної «каструльки»: воно має бути антипригарним, адже деякий сир при розплавленні може прикипати до дна¹⁴⁵⁶; **антицелюлітний**: Екстрат зеленого чаю активно використовують в антицелюлітній косметиці.

На другому місці прикметники на -ов(ий)¹⁴⁵⁷: **антидемпінговий**: Автоматично не зникнуть ні антидемпінгові розслідування, ні митні ставки¹⁴⁵⁸, Україні може з'явитися ще кілька подібних підприємств, що пов'язано з можливим введенням антидемпінгових мит щодо пофарбованого плоского прокату з Росії і Китаю¹⁴⁵⁹; **антикризовий**: «Антикризова» більшість та уряд Януковича спричинили нестабільність та дуалізм влади¹⁴⁶⁰, Низьким кредитним ставкам посприяла антикризова політика Федеральної резервної системи США¹⁴⁶¹; **антиринковий**: Порушення одного з головних принципів діяльності – рівновіддаленості від товаровиробників і споживачів – не могло не призвести до прийняття протягом червня-грудня 2005 року низки рішень різного рівня, які за своїм змістом є антиринковими...¹⁴⁶², Адже політично інвазивний та антиринковий підхід економічних

¹⁴⁴⁶ НВ, 29. 01. 2021.

¹⁴⁴⁷ НВ, 24. 02. 2021.

¹⁴⁴⁸ НВ, 16. 02. 2021.

¹⁴⁴⁹ УП, 02. 04. 2020.

¹⁴⁵⁰ УТ, 27. 01. 2021.

¹⁴⁵¹ УП, 18. 08. 2006.

¹⁴⁵² НВ, 26. 02. 2021.

¹⁴⁵³ НВ, 20. 02. 2020.

¹⁴⁵⁴ НВ, 16. 02. 2021.

¹⁴⁵⁵ УМ, 14. 03. 2008, № 49, с. 19.

¹⁴⁵⁶ Д, 23. 06. 2006, № 101, с. 3.

¹⁴⁵⁷ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 114.

¹⁴⁵⁸ ДТ, 19-26. 8. 2006, № 31, с. 5.

¹⁴⁵⁹ НВ, 23. 02. 2021.

¹⁴⁶⁰ УМ, 27. 12. 2007, № 241, с. 5.

¹⁴⁶¹ НВ, 27. 02. 2021.

¹⁴⁶² ДТ, 2006, № 587.

санкцій копіює якоюсь мірою гірші особливості диктатури, і, таким чином, може також перетворити демократичний державний устрій на щось, чим воно не повинно ставати¹⁴⁶³, Саме через антиринкову ліво-соціалістичну економічну політику в Україні, мільйони українців їздять заробляти гроші до Польщі¹⁴⁶⁴.

Найменше твірних прикметників на-ськ(ий), -цьк(ий)¹⁴⁶⁵: **антивакцинаторський**: Зараз противники щеплень по всій Німеччині вже мають понад 200 «антивакцинаторських осередків», які представлені в інтернеті й контактують із так званою альтернативною медициною¹⁴⁶⁶; **антипідприємницький**: Граничні торговельні надбавки на таку кількість зареєстрованої в Україні фармацевтичної продукції мають антипідприємницьке спрямування¹⁴⁶⁷; **антирадарівський**: Катерина Жак, лідер правлячих зелених, додала, що найактивніша «антирадарівська» ініціатива «Ні – базам» має «сумнівні фінансові джерела»¹⁴⁶⁸.

Термінологізовані прикметники з префіксом анти- внаслідок десемантизації можуть функціонувати як компоненти власних назв: За рішенням Вищого антикорупційного суду, компанія має забезпечити охорону та утримання в належному стані об'єктів нафтопродуктопроводу, що розташовані на території України¹⁴⁶⁹; Антимонопольний комітет України надав компанії Сільпо-Фуд дозвіл отримати контроль над активами мережі продовольчих магазинів Фуришет¹⁴⁷⁰.

Отже, характерною рисою функціонування прикметникової словотвірної моделі з префіксом анти- є використання її на позначення соціально спрямованої оцінки з експресивно-емоційною метою, а також її вживання без оцінних конотацій при термінологізації прикметників внаслідок їхнього детермінування. Вона зберігає активність у сучасній мовній практиці українського суспільства, а в авторських текстах слугує засобом виразності художнього тексту. Прикметникові новотвори відповідають сучасній словотвірній нормі та збагачують виражальні засоби мови.

Література

1. АРСУН – Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 2013. 416 с.
2. Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
3. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. 434 с.
4. Костенко Л. Записки українського самашедшого. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. 416 с.
5. Кулик В. Мовна політика та суспільні настанови щодо неї після Помаранчевої революції. – Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 363 с.
6. Словотвір сучасної української літературної мови. Київ: Наукова думка, 1979. 406 с.

¹⁴⁶³ НВ, 14.10.2016.

¹⁴⁶⁴ НВ, 12. 02. 2019.

¹⁴⁶⁵ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 114.

¹⁴⁶⁶ УТ, 25. 11. 2020.

¹⁴⁶⁷ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017, с. 111.

¹⁴⁶⁸ УМ, 03. 10. 2008, № 185, с. 7.

¹⁴⁶⁹ НВ, 24. 02. 2021.

¹⁴⁷⁰ НВ, 21. 02. 2021.

Джерела

ВК – газета «Вечірній Київ».

Д – газета «День» – day.kiev.ua.

ДТ – газета «Дзеркало тижня» – dt.ua.

НВ – журнал «Новий час» – nv.ua.

П – сайт «Прямий» – prm.ua.

УМ – газета «Україна молода» – umoloda.kyiv.ua.

УП – інтернет-газета «Українська правда» – pravda.com.ua.

УС – газета «Українська столиця».

УТ – журнал «Український тиждень» – tyzhden.ua

ROLE OF SCIENCE AND EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Monograph

Katowice 2021

ROLE OF SCIENCE AND EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Edited by Magdalena Wierzbik-Strońska
and Iryna Ostopolets

Series of monographs
Faculty of Architecture,
Civil Engineering and Applied Arts
University of Technology, Katowice
Monograph 44

Publishing House of University of Technology, Katowice, 2021

Editorial board :

Nataliia Khlus – PhD, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine

Paweł Mikos – University of Technology, Katowice

Aleksander Ostenda – Professor WST, PhD, University of Technology, Katowice

Iryna Ostopolets – PhD, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University (Ukraine)

Yurii Otrosh – Doctor of Technical Science, Professor, National University of Civil Defence of Ukraine (Ukraine)

Viktoriia Overchuk – Doctor of Economic Science, Vasyl` Stus Donetsk National University (Ukraine)

Nataliia Svitlychna – PhD, National University of Civil Defence of Ukraine (Ukraine)

Magdalena Wierzbik-Strońska – University of Technology, Katowice

Reviewers :

Tetyana Nestorenko – Professor WST, PhD, Associate Professor, Berdyansk State Pedagogical University (Ukraine)

Sławomir Śliwa – PhD, the Academy of Management and Administration in Opole

Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts, University of Technology, Katowice

Monograph · 44

The authors bear full responsible for the text, data, quotations and illustrations

Copyright by University of Technology, Katowice, 2021

ISBN 978 – 83 – 960717 – 0 – 5

Editorial compilation

Publishing House of University of Technology, Katowice

43 Rolna str. 43 40-555 Katowice, Poland

tel. 32 202 50 34, fax: 32 252 28 75

TABLE OF CONTENTS:

Preface	8
Part 1. Financial and Economic Mechanisms for Sustainable Development	9
1.1. Ensuring energy independence of economic systems through bioenergy promotion	9
1.2. Calculated values of air temperature for the building enclosures design	16
1.3. Quality as a factor of increasing the competitiveness of agricultural products	23
1.4. Social and economic trends of sustainable development in the conditions of digital economy	31
1.5. Technologization of the functioning of the employment service in the labor market	39
1.6. Solvency management in the system of financial security of small business enterprises	45
1.7. Lost ten years of the Belarusian economy	53
1.8. Modeling and forecasting the development of socio-economic systems in conditions of uncertainty and ambiguity of data	63
1.9. Formation and organization of land use in the context of world trends of agricultural development	74
1.10. The main trends and current state of regulation of existing land tenure and land use	85
1.11. Components of everyday consciousness and ecological competence of social humanities and natural sciences and natural mathematical specialties	96
1.12. Development and use of disinfectants in veterinary medicine	106
1.13. Online platforms for interaction between the state and small business in Ukraine	112
1.14. The market mechanism and the formation of an effective national economic model	119
1.15. Asset value valuation result methodical error at value over time change model inadequate choice	126
1.16. The importance of education and knowledge economy for ensuring sustainable socio-economic development	141
1.17. Resource provision management of the region	148
1.18. Taxation as one of the important components of the financial mechanism for sustainable development (on the example of a local taxation of Ukraine)	157
Part 2. Modern Approaches for Education Development	168
2.1. The role of the prooxidant-antioxidant system in providing immune resistance of the plant organism	168
2.2. Formation of key competencies of the future teacher of new Ukrainian school in the context of ensuring sustainable development of education	177
2.3. Intercultural communication as a prerequisite for the formation of sustainable society development	185
2.4. The essence and content of the media competence of future doctors	194
2.5. Gender aspect research of non-verbal communication among student youth	203
2.6. Physical and health activities of students in the conditions of healthy educational environment	211
2.7. Potential of project activities in the designers' professional education: competence approach	217
2.8. Ethnodesign as an issue for discussion in foreign scientific literature	222
2.9. Communicative approach in learning English	228

2.10. Synchronous and asynchronous distance learning: benefits and limitations	234
2.11. Use of case-study method in teaching humanities at medical university	242
2.12. The importance of interdisciplinary relations in the educational process of higher educational institutions in Ukraine	247
2.13. Research of the specifics of providing tourist education in the latest conditions: marketing approach	252
2.14. Standards for permissible levels of radionuclides in reservoirs according to the ecological principle of safety	267
2.15. Education of spiritual and moral values in children of senior preschool age by means of artistic word	273
2.16. Use of information and communication technologies in the educational process of primary school	282
2.17. The specifics of formation in preschool children life skills that are focused on sustainable development	288
2.18. History of study, etiology and symptoms of dyslexia	296
2.19. Efficiency of using project activity of children of senior preschool age in environmental education	301
2.20. Methodological bases of formation of self-educational competence of pupils of elementary school at studying of physics on the basis of sustainable development	311
2.21. Preparation of future educators before the formation of children preschool skills based on sustainable development: interdisciplinary approach	321
2.22. Application of mathematical methods and models in the process of studying higher mathematics	328
2.23. Dominant factors of creative personality in the context of modern education for sustainable development	337
Part 3. Education as a Factor of Sustainable Development	344
3.1. Archetypal symbolism and collective unconscious	344
3.2. Professional and pedagogical communication as a basis for the formation of the personality of the future specialist	350
3.3. Application of innovative approaches to the organization of physical education as an important condition for increasing the level of self-confidence and own capabilities of students of a special medical group	363
3.4. The usage of exhibition materials of Local history museum in the educational school process	373
3.5. Formation of environmental competence of future specialists of preschool industry in the context of education for sustainable development	382
3.6. Interdisciplinary relations as a factor of quality professional training of future multimedia designers	390
3.7. Building communicative competence in business discourse in learning English for specific purposes	397
3.8. Architecture design as a method of modeling in the educational environment	402
3.9. The use of the latest histological techniques for the diagnosis of pathological changes of the liver <i>Hypophtalmichthys molitrix</i> in transformed living conditions	407
3.10. Whole-language approach to teaching English via the Internet	414
3.11. The role of the English language teaching in higher education institutions of Ukraine for the implementation of education for sustainable development	420
3.12. Peculiarities of motivation of professional activity of a modern teacher	426
3.13. The main achievements of Ukraine on the way to implementing the principles	

of education for sustainable development	431
3.14. Innovations in the design work of students of the Department of Radio-Electronic and Biomedical Computerized Means and Technologies of the Zhukovsky National Aerospace University (KHAI), as a mechanism for improving the efficiency of the educational process – the basis of sustainable development of society	439
3.15. Methodological approaches of preparation of future educators of preschool education institutions for creation of positive professional for sustainable development	453
3.16. Formation of digital competence future engineers-teachers in process professional training	467
3.17. Management of educational institution development on the basis of the results-based approach	473
3.18. Modeling of spelling competence in junior high school students with special speech needs	482
3.19. Sustainable development of society in the context of genesis indicators, directions of development of social processes and tendencies of establishment of the primary natural education as an indicator of changes in the system "man – nature"	489
3.20. Learning process focused on promoting sustainable development: essence, didactic triad structure, innovative basis	500
3.21. Introduction of a communicative approach (CLT) to foreign languages teaching for blended learning during quarantine period	510
3.22. Methods of formation of scientific concepts in higher school	517
3.23. Modeling and numerical analysis of reinforced concrete beams under force and high temperature influences	525
Part 4. Education for Sustainable Development: an Interdisciplinary Approach	533
4.1. Optimization of the psychophysical condition of primary school students in boarding schools	533
4.2. Methodological problems of sustainable development of society and higher education system	546
4.3. Experimental determination of residual resource of reinforced concrete beams after force and high temperature influences	554
4.4. Preparing future educators to foster sustainability skills in pre-school children through media production	563
4.5. YouTube streaming as an interactive presentation of student's projects (as an example of the subject "Specialization: Internet, TV")	570
4.6. The organizational structure of massive open online courses management	576
4.7. Ecologisation of the educational space of a pre-school institution in the context of sustainable development	583
4.8. Formation of research skills of future primary school teachers in the context of education for sustainable development	587
4.9. Modeling paradigm: from visual layouting to virtual 3D	595
4.10. Development of the internal system of education quality assurance: theoretical and applied aspect	609
4.11. Conditions of the forming willingness to self-education of future fashion designers	615
4.12. Ecological and economic and humanities education – the basis of sustainable development	626
4.13. To the problem of studying of the intellectual characteristics and peculiarities of the organization of cognitive activity of students	638

4.14. Interdisciplinary approach in the system of professional training of students-choreographers of higher education institutions	645
4.15. Pedagogical terms of realization of professional preparation of future teachers of fine art with the use of computer technologies of teaching	651
4.16. Socio-psychological support of pupils with increased level of school anxiety	656
4.17. Professional training of future artists-educators in the context of realizing the sustainable development tasks	667
4.18. The role of information and communication technologies in the development of the digital educational space	675
4.19. Organizational competence of specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine: concept, content and structure	682
Part 5. Social and Humanitarian dimensions of Sustainable Development	691
5.1. Current trends in the development of the sharing economy	691
5.2. The role of modern knowledge in the formation of innovation space. Vergence of "new" and "old" (ontological approach)	698
5.3. Sustainable development of civil society in the period hybrid warfare	704
5.4. Ways of forming and stimulating a healthy lifestyle of modern youth	714
5.5. Application of the multilevel multidisciplinary approach at rehabilitation of the persons working in the conditions of high psychophysical loadings and suffering from pain syndromes	722
5.6. Adjective innovations with the prefix anti- in the modern Ukrainian language	733
5.7. The influence of hardiness on human behavior	741
5.8. Development of physical qualities by means of gymnastics in children of senior preschool age in the conditions of preschool education institution	747
5.9. Global problems of the social sector caused by digitalization; trends and challenges	759
5.10 Features of fire protection of products and structures made of wood with environmentally friendly geocement materials	766
5.11. Psychological features of students' ideas about the image of a politician	777
5.12. Psychological relations in a team and their impact on the desire for career growth	784
5.13. Innovation as a tool ensuring sustainable development (linguodidactical view of the problem)	791
5.14. Conjunctions and prepositions in the transpositional paradigm of the sentence	797
5.15. The specifics of the social status of the individual in social psychology	803
5.16. Attitude of modern teenagers to the LGBT community	815
5.17. Analysis of scientific approaches in the formation of the social policy of the state	821
5.18. Analysis of psychological features of development and social adaptation of students with disabilities	833
5.19. Psychotechnologies of influence on public consciousness in modern interactive information space	855
5.20. Ukrainian fiction: the possibilities of the digital age	865
5.21. Game exercises and trainings on fire safety as a means of forming psychological stability of primary schoolchildren during fires	871
5.22. Emergency resilience technology is the basis for sustainable development	876
5.23. Development of methodological bases of humanitarian demining in the context of sustainable development of the state	883
5.24. Innovative approaches to vocational training of junior specialists and bachelors in medical higher and associate education institutions	892
5.25. Activity approach as a component of the theoretical and methodological core of the system of conceptual approaches to the organization of learning	899

5.26. Peculiarities of professional motivation and career orientations of employees state service of supervised situations	909
5.27. The relationship between feelings of loneliness and individual traits students of psychologists	916
5.28. International experience in training social professionals	922
5.29. Reforming the education system in Ukraine: status and trends	927
5.30. Research of the requirements for the results of multi-tier mathematical preparation of the future specialists of a technical profile at higher educational establishments in the context of dublin descriptors	932
Annotation	940
About the authors	968